

§ 2-2. Arbeidsgivers plikter overfor andre enn egne arbeidstakere

Kommentarer til § 2-2

Innledning

Arbeidsgiver har etter arbeidsmiljøloven § 2-2 en særskilt plikt til å sørge for at egen virksomhet er slik innrettet og egne arbeidstakeres arbeid er ordnet og blir utført på en slik måte at også andre enn egne arbeidstakere er sikret et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Arbeidsgiver har også plikt til å samarbeide med andre arbeidsgivere for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.

Første ledd:

Arbeidsgiver har et særskilt ansvar for personer som utfører arbeid «i tilknytning til arbeidsgivers aktivitet eller innretning».

Ordlyden er relativt åpen i forhold til hvilke aktiviteter som kan sies å falle inn under arbeidsgivers ansvar.

Forarbeidene til loven står klargjør at «begrepene «aktivitet» og «innretning» angir det geografiske sted der vareproduksjon, salg, husbygging osv. foregår. Dette vil som den alt overveiende regel være synonymt med begrepet «arbeidsplass». Begrepet «innretning» er tatt med for å presisere at arbeidsgiver har ansvaret for maskiner, bygninger, stillas

osv. også i de tilfeller der det kan være unaturlig å tale om en aktivitet.

Begrepet «i tilknytning til» betyr at personene som er vernet må utføre arbeidet innenfor eller i nærheten av det området der arbeidsgiver fysisk driver sin aktivitet eller har sin innretning.

Ansvar etter bestemmelsen omfatter først og fremst de tilfeller der flere virksomheter arbeider samme sted og med samme mål, på samme prosjekt eller lignende. Dette kan sies å utgjøre bestemmelsens kjerneområde, der det typiske eksempelet er byggeplasser. Også i tilfeller der andre enn egne arbeidstakere utfører arbeidsoppgaver for arbeidsgiver inne i dennes virksomhet, vil bestemmelsen komme til anvendelse. Arbeidsgiver vil også kunne ha et ansvar i de tilfeller der virksomheter er lokalisert ved siden av hverandre. Et eksempel her kan være virksomheter i kontorfelleskap eller butikker i samme kjøpesenter.

Forutsetningen er i alle tilfeller at bestemmelsens øvrige vilkår er oppfylt. Kravet om at arbeidsgivers virksomhet må representere en arbeidsmiljørisiko for andre virksomheter, betyr at den i praksis vil være mindre aktuell i de sistnevnte tilfellene enn for eksempel på byggeplasser.

Personkrets – hvilke personer er omfattet av ansvaret?

Arbeidsgivers ansvar gjelder ikke bare arbeidstakere, men også selvstendige og andre som utfører arbeidsoppgaver i tilknytning til arbeidsgivers virksomhet. Vurderingstemaet vil være om personen utfører arbeid mot betaling og om dette arbeidet har tilknytning til arbeidsgivers innretning eller aktivitet.

Bestemmelsen gjelder uansett om det er snakk om en hovedaktivitet eller støtteaktivitet i virksomheten. Det har

ikke betydning om arbeidet utføres i et enkeltstående tilfelle, sporadisk, regelmessig eller fast over en lengre periode.

Bestemmelsen omfatter først og fremst arbeidstakere som er ansatt hos andre arbeidsgivere, men som for eksempel utfører håndverkstjenester i arbeidsgivers virksomhet. Bestemmelsen omfatter også arbeidstakere som er innleid fra andre. Dette er en videreføring av gjeldende rett, men det presiseres nå særskilt i lovteksten at innleide omfattes. Når det gjelder ansvaret for innleide, må det ses hen til kravene til innleier i EU-direktivet om vern av innleide m.m. Innleier vil blant annet ha plikt til å informere utleievirksomheten om særlige risikofaktorer forbundet med arbeidet og til å sørge for at lovens krav til arbeidstidens lengde og plassering etterleves.

Arbeidsgivers ansvar vil i tillegg omfatte selvstendige. Med «selvstendige» menes her personer som utøver sin yrkesaktivitet uten et ansettelsesforhold av noen art og uten å være underordnet en tredjeperson. Begrepet «selvstendige» omfatter både enkeltpersonforetak og selvstendige oppdragstakere. Også andre grupper enn arbeidstakere og selvstendige vil kunne fanges opp av arbeidsgivers ansvar. Dette vil for eksempel kunne være uføre som utfører arbeid på tilrettelagte arbeidsplasser, uten at de skal anses som arbeidstakere etter den særlige bestemmelsen i § 1-6.

Selv om bestemmelsen omfatter alle som utfører arbeid, vil det likevel kunne ha betydning hva slags tilknytningsforhold det er mellom arbeidsgiver og den som utfører arbeidsoppgavene. Dette betyr for eksempel at arbeidsgiver vil ha et mer omfattende ansvar for en innleid arbeidstaker enn for en selvstendig. Dette følger av at forholdet mellom innleier og den innleide ligner mer på et regulært ansettelsesforhold, blant annet ved at arbeidsgiver har instruksjonsmyndighet og ansvaret for arbeidets utførelse.

Forbipasserende, kunder, publikum osv. faller utenfor

arbeidsgivers ansvar etter bestemmelsen. Disse utfører ikke arbeid i tilknytning til virksomheten eller innretningen. Ansvar for disse kan imidlertid følge av annet regelverk, for eksempel alminnelige erstatningsregler og regler om brannsikkerhet eller produktsikkerhet.